

HAYDN NYOMÁBAN.*

Kismarton. Eszterháza. Itt élt huszonkilenc éves korától harminc esztendőn át. Legszebb férfikorának örömét és boruját őrzik ezek a falak és a régi-régi messzenéző s messzelátó fák. Szinte kiválaszt-hatja őket az ember, fiatalok között keresve az öregebbjét. Ez a platán együtt volt harminc éves vele, ez a fenyő talán a társát vesztette el, hogy kará-sonykor az ő szobácskájában világítson, ez a tölgy takarhatta a hirtelen záportól s ezek a frissen porondozott utak alighanem akkor is úgy kanya-rogtak, amikor ő járt rajtuk.

A kastély nagyszerű hangversenytermének freskós falain mint örökké leszedhetetlen színarany zenei pókhálók ülnek kedves, szelíd, megnyugtató melódiái. A zenekari karzaton (bálok alkalmával itt játszottak) az elhagyott kótaállványok mintha most is őt sírnák vissza. A szekrényekbe rakott hangszerek közül nem egy úgy feketik most is, ahogy ő tette helyére. A kamara-zene-szoba gyertyáinak lecséppent viasza századokig elél. A tömjénfüstös házi kápolna orgonájának sípjából maig sem kellett kifujni a port; minden vasárnap felemelően búgnak, mint mikor ő öntötte beléjük áhítatosan fohászokodó lelkét.

Ezeken a padlókon járt, ezeken a lépcsőkön ment fel naponta, ezeken a szobákon lépdelt végig ezüstesattos kifogástalan cipőjével. Az avult kövek lábnyomtól kivájt lépcsődarabjaira fél rálépni az ember, hátha ő ment erre... cipője sarkának helyére is üvegburát kellene borítani.

A soktemplomú, kis, németes városkában nem sok ház épült fel azóta. Az övé is ott áll a kastély melletti rosszul kövezett, szűk utcán. Egyemeletes, hatablakos. Rajta a régi magyar emléktábla, befestve. Az új, a német, tündöklök. Mély kapualj, a csekélyke udvaron szivattyúskút. Két szűk feljáró és összesen négy szoba. A rövidlátó üvegtáblák mögött szinte észrevesszük parókás, csúnya fejét, amint belebámul az unalmas ősi esőbe s annak vonalaiból hosszú rajzos melódiákat válogat ki. Pelargoniák az egyik ablakban, néhány mályva az udvaron s a flaszterkövek között alig taposott zöld fű. Tizenegy évig lakott itt a mester. Azelőtt két házat tűz emésztette fel. Úgy kapta ezt ajándékba hercegétől. Körülötte mind hercegi épület sorakozik. A képzelet ráfogja némelyikre, hogy melyikben laktak hercegi muzsikuskok. Az egyikben a szép olasz énekesnő, Polcelli Lujza élt. Kőből faragott lant a kapu fölött, két kis szoba, négy kékszemű ablakkal, a falak enyhe sárgák, emelet nincs s a léckerítésen át színes üveggömbök aljában árvácskák, nefelejts és szőnyegvirágok.

Haydn ablakából jól látni ezt a szelíd helyet. Sokszor leste lakóját az

* A cikkemben előforduló új adatokat dr. herceg Esterházy Pál szíves engedelmével jegyeztem le.

öregedő mester. A feleség, a bécsi borbély pazarló, házsártos és korlátolt leánya, rút jelenetek közt szidalmazta érte. A „bestia infernale“ bárdolatlan hangja mintha most is csattogna a dühtől, mire Haydn felteszi széleskarimájú puha kalapját, veszi hosszú botját, felhúzza foltatlan kesztyűjét s nyugalmat színelve, keseredetten fordul ki az alacsony kapun. Száz lépésre a kastély, arra tart. A hárpia utána les az ablakból s féktelen haragjában a keze ügyébe akadt kőtalapokat a tűzbe vágja.

Pedig talán csak egy kézsók jutott a szegény mesternek a szép Lujzától.

„Bestia infernale“ — az özvegyen maradt férj szavai.

Eszterháza a hercegek nyári palotája volt, Kismarton az állandó udvar. Eszterháza a vígság és ünnepségek kivételes helye. Kismarton olasz várkastélyszerű épülete (eredetileg várszolgálatra épült) nehézkes falaival nem illet annyira a könnyedségek zeneköltőjéhez, mint Eszterháza.

Estoráz (Eszterháza) épületrajzának finomságai, csipkés vonalai valami szépséges francia királyleány gráciáját ontják. Mintha Haydn derűjéhez építették volna ezt a grandiózus és mégis keccses palotát.

Hogy milyen élet volt itt, emlékezetesen írja le, mint szem- és fültamu, Bessenyei György, a testőr költő, aki Haydnról és zenekaráról is beszél, bár az „Esterházai vigasságok“-ban névszerint nem említi a mestert.

Egy zene-nap így telhetett el:

Hajnali derengésben a kastély kapujánál, mely a vasmunka világremeke, megáll négy alak. Egyszerre felcsattan négy kürt ébresztő szava. Haydn vadászindulójának sürgető hangjai töltik be a kastély óriási köralakú udvarát. Megmozdul az épület, szolgák futkosnak, hozzák a fegyvereket, lovakat, apródok szaladgálnak, főurak, fejedelmek serege köszöntgeti egymást. Az elsőemeleti nyitott erkélyen áll Fényes Miklós, a pompa-kedveléséről így nevezett herceg, a háziúr. Egyszerre csend. A királynő jön le a lépcsőn. Nyeregbe segítik, a herceg jobbára lovagol s nekiszalad a mezőnek a sereg. A nagy kapunál huszonnégy Esterházy-gárdista öles sorfala tisztelve, a kürt-kvartett vidámító hangja száll utánnuk... jaj a nyulaknak, rókáknak és fácánoknak.

A versaillesi szépségű kastély a fácánoknak köszöni létét. 1760-ban még kis erdőszlak állt a helyén, mely a vizenyős, dús fácántermő rétet őrizte. Mária Terézia többször jött testőrezredeséhez vendégségbe vadászatra. A szűk erdőszlak bizony nehezen tudta jól ellátni a királynőt.

— Igen szeretem ezt a helyet, de sajnálom a kíséretet, alig van hoi meghúzódnok.

— Felső, mához egy évre olyan kastély áll ezen a helyen — felelte Esterházy —, amelyben megtalálhat minden kényelmet.

És három év alatt berendezve állott a mai-épületek.

Míg az urak vadásztak a muzsikaházból, mely ma is épségben áll a kastély mellett, hangszeres emberek igyekeztek a főkapu felé. Kilencórai próbára mentek. Haydn-papa is benézett a próbaszobába, amelynek falai ma is hangszerekkel vannak telerajzolva, de a tanítást rendszerint az első hegedűsre, Tomasinire bízta. Neki előírás szerint a hercegi előszobában kellett várakoznia, hogy megkapja az aznapi zenére a parancsot. Ennek műsorát naponta maga a herceg állította össze.

Délután megjött a vadászsereg s öt órakor kezdődött az ebéd, mely

alatt Haydn teljes díszben (a zenekari tagok is tündöklően tiszta egyenruhában), rendszerint *Divertimentó*kat játszottak. Egy-egy kedveltebb olasz vagy német operarészlet is felhangzott, sőt a mester szinfóniáiból nem egy.

Ebéd után a társaság a tündéri gazdagsággal ékes francia parkban sétálgatott, míg a zenekar sietett az operába.

Napvilágon kezdődött az előadás, mely rendszerint egy komoly és egy víg operából állott. Az előadások olyan tökéletesek voltak, hogy Mária Terézia nem egyszer mondta:

— Ha jó operát akarok hallgatni, Eszterházára megyek.

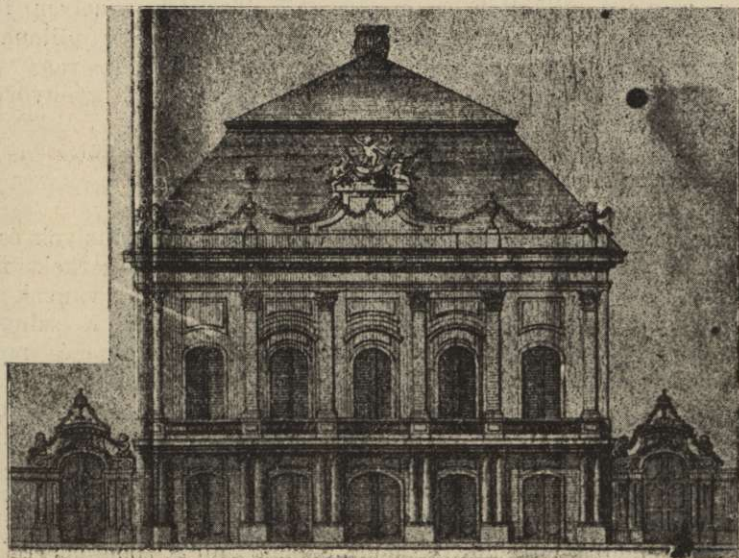
Opera után a társaság átsétált a szemben levő marionett-színházba. Ott szintén Haydn vezényelte a zenekart, s „Philemon és Baucis“, vagy „Didó“ partitúrájának és szcenikájának szépségeiben gyönyörködtek.

Amint látjuk, Haydn sok munkával élt. A napi programm sokszor kamarazenével és szólójátékokkal is súlyosodott, úgyhogy alig tudjuk elképzelni, hogy mikor maradt ideje a komponálásra, pedig rendkívüli termékenysége és szorgalma az egész zenetörténelemből kiemelkedik.

Az eszterházi udvarnak egy 1784. évi németnyelvű leírása maradt fenn. Szerzője ismeretlen s a könyvet magát sem emlegetik. Elálmétkodtató tartalmából a zenével összefüggő fejezeteket s az operaház rajzát melyet eddig nem ismertünk (az operaház helyén most tündéri rózsalugas áll), itt közöljük.

Operaház.

A bejáratól hatalmas kettős feljárattú, díszes vaskorlátos fölépcső vezet a hercegi nagypáholy két ajtajához és egyúttal a karzatra. Mellette mindkét oldalt toilette-helyiségek. Ezt a nagypáholyt piros márványból készült oszlopok támasztják alá, melyek egy harmad

Az eszterházi operaház.

magasságig aranyozott pálcákkal vannak díszítve. Az oszlopfejek is aranyozottak.

A mennyezet szépen festve, a karzat díszes táblákkal és római pillérekkel díszítve. A pillérek köze kis mélyedés, melyben asztalok s felettük nagy tükrök állnak. Az asztalok márványból készültek, rajtuk drága szép indiai porcellán vázák és pompás aranyozott karos gyertyatartók. A karzat a földszintről felnyúló és félkörben átívelt díszes pillérekön nyugszik, a korlát teljesen aranyozott, finom bőrrrel bevonva. A nézőtér elején mindkét oldalt köralakú páholyok vannak, mögöttük szépen és drágán berendezett helyiségek kandallóval, divány-nyal tükörrel, órával és egyéb szükségesekkel. Ezeknek a páholyoknak is van kívülről külön feljárata. A majdnem négyszáz nézőt befogadó földszintre három egymás melletti bejárat vezet. Az oldalfalaknál elhelyezett négy fehér kályhában fűtöttek. A színházban az uralkodó szín a piros, zöld és arany: a fényes világítást tükörfalra elhelyezett fali karok adják. A külső homlokzat római pillérekkel és öt ívalakú üvegezet ajtóval ékes, melyekből három egy rizalitot alkot. Tizenkét finoman kidolgozott jón oszlopon a homlokzaton végigfutó erkély nyugszik, melyre a hátulso helyiségekből lehet jutni. A főpárkányon dobos és trombitás fúvó gényuszok szoboresoportja áll, vázakkal és virágfüzérérekkel díszítve. A színpad széles és mély. Mögötte két öltözőszoba a színészek részére és mellettük a dús és pompás ruhatár. Naponta váltakozva hol komoly, vagy víg olasz operákat, hol német vígjátékokat adtak elő. Az előadásokon a herceg a hat órai kezdetnél mindig pontosan megjelent. Leírhatatlan gyönyörűségben van itt része szemnek és fülnek. Az egyszerre felharsanó zenekar s a hangszerekből kiáradó megható finomságok, majd a leghevesebb forték hatják át a lelket, mert a zenekart Haydn, a nagy zeneművész vezényli, aki mint karmester, a herceg szolgálatában áll. De a ragyogó világítás, a megtévesztő díszletek, amelyen felhőkön lakó istenek ereszkednek le s szállnak fel és egy pillanat alatt eltűnnek, hogy gyönyörű kertnek, varázsos erdőnek, vagy pompás teremnek adjanak helyet. Minden fülnek és szemnek gyönyörűségére. Az operaház mellett jól berendezett kávéház van.

Marionett-színház.

Szemben van az operaházzal és elég tágas, de páholyok és karzat nélkül. A nézőtér barlanghoz hasonló, ahol a falak, sarkok, nyílások különböző lépcsőkkel, kövekkel, kagylókkal, csigákkal vannak borítva és világításnál különös, érdekes látványt nyújtanak. A színpad elég nagy, a díszletek nagyon szépek, a bábuk jól elkészítve és pompásan felöltöztetve. Tréfákat, vígjátékokat és operákat adtak elő. Például „Alceste“-t, amit Mária Terézia kegyesen megdícsért és megcsodálta a gyors s észrevétlen változásokat. Színre került „Gibraltár megszállása“ is, művészi előadásban. Ez a színház talán egyetlen a maga nemében. A színházban és az operaházban az előadásokat mindenki ingyen látogathatta.

Közvetlen a marionett-színház mellett áll a pompás és gazdag narancsház és az üvegházak. Az épületek körül óriási park terül el,

kétoldalt terraszokkal lépcsőzetesen elhelyezett virágszőnyegekkel, melyeket gyermekcsoporttal, vázakkal és zöldre festett virágkosarakkal díszített, kőből faragott korlát szegélyez. A virágszőnyegek szélén s a kastély körül mindenhol — amíg az időjárás megengedi — narancsfák díszlenek, Kőoszlopos vasrács vezet az épületektől a két kapuig, amelynek pillérein géniuszokkal ékített bronzvázák vannak. A kapunál a hercegi testőrök állnak vártát. A testőrség százötven válogatott, szép, kiképzett gránátosból áll. Többnyire hat láb magasak s a herceg alattvalóiból kerülnek ki. Egyenruhájuk sötétkék kabát, piros hajtókával és fehér övvel, fehér a mellény és a nadrág is. Sapkájuk fekete prém, sárga ellenzővel. Egyrésziük Kismartonban állomásozik a hercegné őrizetére; ott teljesít szolgálatot kapitányuk és főhadnagyuk is. A hadnagyoknak Eszterházán van a szállásuk. A tisztek egyenruhája rendkívül díszes.

A hercegi könyvtár 1773. évi konvenciók könyve szerint Haydn József 1761 május 21-én lépett szolgálatba. Fizetése évi 400 forint, koszt és bor volt. 1762 június 25-én 200 forint javítást kapott s 1763 május 1-én bor- és kosztmegváltás fejében napi 30 krajcárt. 1771 december 1-től naponta 1 meszely tiszta bort és évente 6 öl fát. 1776-ban új rendszer alapján kötöttek szerződéseket a zenekar tagjaival, melynek értelmében Haydn évi fizetése 782 forint volt, ezenfelül 9 akó tiszta bor, 6 öl fa, évente egy nyári vagy téli egyenruha. Mint orgonistának járandóságai: 4 mérő búza, 12 mérő rozs, $\frac{3}{4}$ mérő dara, 300 font marhahús, 50 font só, 30 font gyertya, 30 font zsír, 9 akó bor, 1—1 akó káposzta és zöld főzelék, 1 drb disznó, 6 öl tüzifa, 2 ló és a szükséges fuvar. Az 1801. évi konvenciók könyv szerint Haydn fizetése 700 frt. Harminekilenc éven át kapta az udvartól természetbeni járandóságait s fizetését; özvegy, gyermektelen és németül, olaszul, franciául, angolul beszél.

A konvenciók könyvek csaknem mindegyikében van valami szó a művészek járandóságairól, úgyhogy ha e könyvek évi sorozata teljes lenne, 1761-től pontosan össze lehetne állítani a Haydn-zenekar és az Esterházy-operaház teljes létszámát. Egyik feljegyzés szerint a zenekar és énekkar 57 rendes és 11 pótagból állott. Pílyen megkülönböztetések voltak: első és második „klasszisú szopránista, baritonista, hegedűs“.

A zenekar legnevezetesebb tagjai a Tomasini-k voltak. Három Tomasini működött egyszerre. Alajos, 59 éves, egy második Tomasini Alajos, 43 éves, Eszterházán született, nő, 9 gyermek atyja. Tomasini Antal Kismartonban született, előbb komornyik volt, aztán első versenymester.

Tovább lapozva, Hummel János Nepomuk nevére bukkanunk, aki Haydn utódja volt. A pozsonyi születésű híres muzsikus fizetése 2300 frt, 3 öl fa volt s szabad lakás Kismartonban és Bécsben.

A zenekar nagyszerű hangszereken játszott. Ezek nagy része a híres magyar hangszerkészítő Leeb-család gyárterménye volt. A konvenciók könyvben megtaláljuk Leeb Jakab nevét is, aki valószínűleg hangszerfelügyelő volt az udvarnál. Fizetése 800 forint, lakás és 3 öl fa.

Ugyanitt olvassuk Haydn János nevét, aki 1771 augusztus 28-tól állott szolgálatban. Tenorista volt, 25 forint havi fizetéssel és 30 forint karszolgálati díjjal. A nagy Haydn második öccse volt, Mihály után következő

testvér. Mihály jőnevű szerző és karmester volt. Öt évig a nagyváradai püspök, majd haláláig a salzburgi érsek szolgálatában állott, mint dóm-orgonista és karnagy. A hercegi kótatár több kéziratát őrzi, melyek legnagyobb részét egyházi jellegűek. Érdekes, hogy a nagy Haydn és Mihály kézíratai igen hasonlítanak egymáshoz. Haydn József rendetlen természetű ember volt s ópuszaiból sok elveszett, melyek közül nem egy Haydn Mihály neve alatt jelent meg, sőt ez fordítva is megtörtént — mindkettőjük hibáján kívül.

Elsler József neve is szemünkbe ötlük a régi könyvből. Ez az Elsler a híres táncosnőnek, Elsler Fanninak az apja. Kótamásolója (kopista) a hercegi zenekarnak. 1779 július 14-től állott udvari szolgálatban s a fizetése lakáson kívül 5 mérő búza, 10 mérő rozs és 3 akó bor volt. Kismarton városában több Elsler Fanni-émlék van. A táncosnő balerina-ruhája, cipője, fátyolkosztümje és fényképei.

A konvenciós könyvekben megnevezettek közül csak Bauer Ferenc vadászkürtös tudott magyarul. A nagyváradai püspök szolgálatából jött Kismartonba, ahol 62 éves korában 31 éves szolgálati ideje volt.

Kívülről még három magyar embert találunk a névsorban. Az egyik Mogyoróssy József, a gyermekkar és az erdésznevelők „magyar professzora“, évi 342 forint fizetéssel. A másik Loránt Mihály, a gyermekkar felügyelője; a harmadik pedig Lendvay Gábor, aki Rechnitzben született, s valami „számfeletti“ állásban működött. „Valamit magyarul is tud“, jegyzi meg róla a konvenciós könyv. Érdekes volna bővebben ismerni ezeket a magyarokat, különösen Lendvay Gábort. Alighanem valami kalandos mentendő volt.

A hercegi kastélyokban három Haydn-képet őriznek. Egyik sem ismeretlen, de azért szólunk róluk, mert olyanok, mintha három különböző emberről festették volna. Kettő életnagyságú mellkép s a harmadik hatalmas kétméteres vászon.

Az egyik mellképet Grundmann nevű udvari piktör festette. Haydnnak ez a legszűnyább s valószínűleg a legjobban hasonlító képe. Zöldes díszruhában van, sűrű ezüst sujtással, háromnegyed profilban néz s a *szeme kék*. A másik, a sokkal ismertebb „Haydn-papa“-kép. Festője ismeretlen. Itt is zöldes a ruhája, de nem díszes. Fekete dús nyakkendője emeli ki fehérparókás arcát. Hosszúkás, szántott, kenetes, svábos arc. Jelentéktelen szemöldök, finom, gúnyos *száj, kék szem* és hideg tekintet. Egyik képén sem látszik a zseni. A nagy vásznon íróasztal előtt ül, kezében lúdtoll s előtte kótapapír és tintatartó. Mellette oldalt Apolló-szobor. Fekete bársony dolgozóruhában van. Fehér csipkés kezelője finom muzsikuskézre borul. *Petyhüdt száj, lecsüngő alsó ajak s barna szem*.

Íme a kortársak, a festők tévedése. A *szem*, amely egyedül is annyi, mint az egész arc, csaknem mint az egész ember, két festő ecsetjén kék, a harmadikén barna. Gyakori tévedés. Liszt Ferenc képein is előfordul. Beethoven szeméről is kétféle egykorú feljegyzésünk van. Ady Endre szemét legnagyobb koloristáink egyike, Rippl Rónai József, emlékezésében koromfeketének írja le, holott melegbarna özsze volt.

A zenekarnak csaknem teljes kótaanyaga megvan. Egyrésze Kismartonban, de a java Eszterházára került, természetesen még az osztrák megszállás előtt, éppúgy, mint több a hangszerek közül is. Százhusz olasz és hetven német opera teljes kótaanyaga (Stimmje). A kótalapokat alig sárgította meg az idő. Olyan épek, hogy akár rögtön játszhatja egy zenekar. Ezeket az erős, vastag kótapapírokat a hercegi papírgyár készítette. Az operákon kívül sok mise, oratórium, kántáta teljes zenekari anyaga megmaradt.

Sokkal értékesebbek Haydn kéziratai, melyeket kitüntetéseivel együtt hálából végrendeletileg a hercegi családnak hagyományozott a mester. Ismeretlen, kiadatlan kézirat egy sincs, de itt van: L'infidèle Delusa, La fedelta premiata, La Pescatrice, Il Mondo, Le speciale, La Canterina, Orpheus und Euridice, Acis e Galatea, Le Midi, Krisztus hét szava (oratórium), vagy 16 szimfónia, áriák, dalok, öt mise, indulók, nokturnók, négy divertimentó, menuettek, két vonósnégyes és néhány apróbb szerzemény eredetije.

Mint érdekesség említendő egy kánon. Barna rámába, üveg alá foglalt huszonnégy kótasorozat. A kánon és összhangzati szabályok szemléltető huszonnégy képe. Latin, német és olasz szöveggel. Haydn kezeírása. Nincs kiadva.

Haydn zenekarának hangszerei közül: 14 hegedű, 3 gordonka, 1 nagybőgő, 6 kürt, 2 ütődob, 1 fagot, 1 klavecin, 2 gyönyörű bariton s apróbb ütő- és madárhangokat utánzó hangszer látható. A mester Stradivariusának húrjai is megvannak. A vonóshangszerek nagyrésze töredezett. Mesterkezek munkája, de nem elsőrendű mesterművek. Pedig sok Stradivarius és Guarnerius műremlék volt valamikor ebben a zenekarban.

A díszokmányok és díszérmek csaknem mind megvannak: A francia Institut National „Organisatio“-ja, melyben Haydn mint tag szerepel. Az amsterdami „Maatschappy der Verdiensten“ díszokmánya Haydn számára (1801). Az „Institut National“ tagsági oklevele Haydn József részére a köztársaság 10. évéből. A „Conservatoire de Musique“ megtisztelő irata Haydn József részére (1805 jún. 26). Az „Institut National“ zenei szakosztályának tagsági levele Haydn József számára a köztársaság 13. évében. Messidor 1-én. Haydn József bécsvárosi díszpolgári oklevele (1804 április 1). Ezüst díszérem Haydn József, mint a párizsi Institut National tagja számára. Ezüst díszérem a párizsi „Conservatoire de Musique“ tagja részére. Arany díszérem (Gatteaux-tól) a Teremtés első párizsi előadása alkalmából (1800). A pétérvári filharmóniai társaság arany díszérme Haydn Józsefnek (1802). Kis aranyérem Haydn Józsefnek az „Académie des Enfants d'Apollon“-tól (1791).

A mestert Kismartonban temették el. Bécsből a francia bevonulásokozta zürzavarban hozták ide s a híres Kálvária-templom alatti egyik tömegsírba került. Hogy történhetett ez? Senki sem tudja. A sírokat hatalmas kőlapok takarják, melyeken a halottak nevei és temetési évük olvasható.

Az egyik ilyen egyszerű kőlapon áll a mester neve s a sorban ő az ötödik. Előtte és utána énekesek, muzsikusok kerültek ide. Életének társai közé került halálában is. De a tömegsír utolsó lakója nem ő. Évek múltán még három heregei alkalmazottat temettek ide, úgyhogy nyolcan fekszenek egy kőlap alatt. A heregei család, amelynek a mester mindig dédelgetett embere volt, bizonyára mitsem tudott erről. Hogyan történhetett hát? Érthetetlen...

Papp Viktor.

CSIPKERÓZSA.

Egyedüllét sorsvárában rokkás-széken heverek,
 Rokkás-székem behálózzák kúszó indák, levelek,
 Száz év óta idekötnek elbódító rózsaszárral,
 Ezerbogú szövedéktől alig mozdul már a vállam;
 Kezem, fejem álmotól lankadt, fáradt,
 Besző a pók is egyre jobban
 — És nő a csend, betölti már a várat —
 Én nézek kábán mind e csenddel szemben,
 Megállt az orsó elfáradt kezemben,
 A szívem már csak néha dobban.

Mesebeli álmovárban magánosan élek én,
 Szomorú-víg csendességben, árván e nagy földtekén,
 Árván, mégis boldogságban a merengő álmovárban,
 Alig, alig verő szívvel, melyben szelid megnyugvás van.
 Az életrokka áll, — zajától félek
 És, tétovázom: jobbra, balra? —
 Én már csak édes-bús álomban élek,
 Hol mindig több és több a fátylas emlék,
 Föllebbentvén a múltból szöttes kelmét,
 Elöttem áll a kép kitakarva.

Egyedüllét rózsafája elvarázsolt engemet,
 Rózsacsokros levelekkel valósággal eltemet;
 Beleheltem illatmérgét: elaludtam, megdermedtem,
 Elvarázsolt álmom alatt százéves vén anyó lettem.
 Meddig tart még e kábító varázs?
 Mikor törik meg bűvös szókra?
 Vagy már való e lassú hervadás?
 — Kinek hatalma volna isteni,
 Százéves álmom elrebbenteni?
 — Hol késik a királyfi csókja?

Debreczeny Lili.